

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра фінансових технологій і підприємництва

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ

Рівень вищої освіти	Перший рівень
Спеціальність: освітня програма	072 Фінанси, банківська справа та страхування: Банківська справа, 072 Фінанси, банківська справа та страхування: Фінанси

ДАНІ ПРО ПОГОДЖЕННЯ

Розробник

Люта Ольга Василівна

Розглянуто і схвалено на засіданні Кафедра фінансових технологій і підприємництва	Завідувач кафедри

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Публічні фінанси
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту. Кафедра фінансових технологій і підприємництва
Розробник(и)	Люта Ольга Василівна
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Тривалість вивчення навчальної дисципліни	один семестр
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год. Для денної форми навчання 72 год. становить контактна робота з викладачем (32 год. лекцій, 40 год. практичних занять), 78 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітніх програм "Фінанси", "Банківська справа"
Передумови для вивчення дисципліни	Економікс, Фінанси
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Мета дисципліни полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти знань щодо організації фінансових відносин на макrorівні, їх впливу на суспільство, методів та інструментів управління публічними фінансами

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Сутність, складові та засади організації публічних фінансів

Необхідність і зміст публічних фінансів. Призначення і роль публічних фінансів. Правові й організаційні основи публічних фінансів. Еволюція науки про публічні фінанси. Становлення та розвиток публічних фінансів. Публічні фінанси в системі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту

Тема 2 Бюджетна система. Бюджетний процес   Бюджетний устрій і бюджетна система. Складові бюджетної системи і принципи її побудови. Бюджетний процес і його складові. Організація бюджетного процесу
Тема 3 Податки як основа формування бюджетних доходів   Роль податків у формуванні доходів державного та місцевих бюджетів. Характеристика загальнодержавних податків і зборів. Податок на доходи фізичних осіб. Податок на прибуток підприємств. ПДВ. Акцизний податок. Єдиний соціальний внесок. Специфіка справляння місцевих податків і зборів. Майнові податки: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортний податок, плата за землю. Єдиний податок. Туристичний збір, збір за місця для паркування транспортних засобів.
Тема 4 Державний бюджет   Соціально-економічна сутність та класифікація доходів бюджету . Джерела та методи формування доходів бюджету. Податкові надходження. Неподаткові надходження. Доходи від операцій з капіталом. Трансферти. Соціально-економічна сутність і класифікація видатків бюджету. Бюджетне фінансування, його сутність, форми і методи. Розпорядники бюджетних коштів, їх класифікація, функції, права та обов'язки. Кошториси бюджетних установ, їх види та характеристика
Тема 5 Бюджетний дефіцит   Сутність та причини виникнення бюджетного дефіциту. Види бюджетного дефіциту. Фінансування бюджетного дефіциту. Джерела фінансування бюджетного дефіциту. Наслідки бюджетного дефіциту. Встановлення граничного рівня дефіциту бюджету. Шляхи скорочення бюджетного дефіциту
Тема 6 Державний кредит   Економічна природа та роль державного кредиту. Класифікація державних позик. Внутрішні державні запозичення та їх форми. Зовнішні державні запозичення. Види державного боргу і обмеження його граничного рівня. Джерела погашення державного боргу. Управління державним боргом і його методи
Тема 7 Місцеві фінанси   Сутність місцевих фінансів, їх необхідність і призначення. Складові місцевих фінансів. Місцеві бюджети як основа фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Доходи місцевих бюджетів. Видатки місцевих бюджетів. Роль міжбюджетних трансфертів у збалансуванні місцевих бюджетів. Бюджетний федералізм, моделі бюджетного федералізму
Тема 8 Соціальні позабюджетні фонди   Сутність та суспільне призначення соціального страхування. Види соціального страхування. Система фондів соціального страхування. Пенсійний фонд як головна установа управління пенсійними активами, його функції і завдання. Фонди державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, на випадок безробіття, від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, які спричинили втрату працездатності. Джерела формування та напрями використання коштів

Тема 9 Фінанси суб'єктів публічного сектору економіки   Основи фінансів державних та комунальних підприємств. Особливості формування майна суб'єктів державної та комунальної форм власності. Особливості організації фінансової роботи підприємств державної та комунальної форм власності. Фінансування діяльності державних підприємств та підприємств комунальної форми власності. Порядок формування ресурсів державних підприємств. Фінансові ресурси комунальних підприємств: особливості їх формування та використання.
Тема 10 Державний фінансовий менеджмент   Державний фінансовий менеджмент: його сутність, суб'єкти та функції. Складові елементи системи управління фінансами. Завдання та функції органів фінансового апарату. Фінансове планування в системі державного фінансового менеджменту. Принципи, задачі та методи фінансового планування. Види фінансових планів. Фінансовий контроль: сутність, форми, види, методи
Тема 11 Публічні фінанси розвинених країн світу   Еволюція та сучасні риси публічних фінансів у країнах з розвинутою ринковою економікою. Особливості формування державних доходів у зарубіжних країнах. Основи оподаткування. Чинники розширення суспільних видатків у країнах ринкової економіки. Особливості фінансування окремих галузей соціальної сфери. Суверенні фонди суспільного добробуту. Зарубіжний досвід управління державним боргом.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Розуміти форми, методи, способи організації фінансових відносин у сфері публічних фінансів
РН2	Оцінювати стан функціонування публічних фінансів, а також робити висновки про тенденції та перспективи їх розвитку
РН3	Пояснювати сутність та напрями реалізації механізму державного регулювання у сфері фінансових відносин

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування:

ПР2	Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем
ПР4	Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування
ПР7	Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування
ПР21	Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

7. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних компетентностей

Програмні компетентності, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:
Для спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування:

ПК1	ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ПК2	ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
ПК3	СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
ПК4	СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
ПК5	СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
ПК6	СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
ПК7	СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
ПК8	СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

8. Види навчальних занять

Тема 1. Сутність, складові та засади організації публічних фінансів
Лк1 "Сутність, складові та засади організації публічних фінансів" (денна) Суть, призначення і функції публічних фінансів. Форми й методи участі держави в громадському житті. Склад і структура публічних фінансів України. Еволюція теорії публічних фінансів
СЗ1 "Сутність, складові та засади організації публічних фінансів" (денна) Публічні фінанси: суть, призначення і функції. Форми й методи участі держави в суспільному житті. Характеристика складових елементів публічних фінансів України. Історичні періоди виникнення та розвитку публічних фінансів
Тема 2. Бюджетна система. Бюджетний процес
Лк2 "Бюджетна система. Бюджетний процес" (денна) Бюджетний устрій: його сутність та принципи організації. Принципи побудови бюджетної системи. Склад бюджетної системи.

Лк3 "Бюджетний процес" (денна)   Організація бюджетного процесу в Україні. Бюджетний процес на державному рівні. Бюджетний процес на місцевому рівні. Прозорість та участь громадскості у бюджетному процесі.
С32 "Бюджетна система та організація бюджетного процесу" (денна)   Бюджетний устрій: його сутність та принципи організації. Склад бюджетної системи. Характеристика принципів побудови бюджетної системи. Бюджетний процес та його складові. Етапи бюджетного процесу в Україні та їх характеристика
Тема 3. Податки як основа формування бюджетних доходів
Лк4 "Загальнодержавні податки та збори в Україні" (денна)   Роль податків у формуванні доходів бюджету. Характеристика загальнодержавних податків і зборів. Податок на прибуток підприємств. Податок на доходи фізичних осіб. Військовий збір. Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Податок на додану вартість. Акцизний податок. Мито.
Лк5 "Місцеві податки та збори" (денна)   Еволюція місцевих податків та зборів. Специфіка справляння місцевих податків та зборів. Майнові податки. Єдиний податок. Туристичний збір. Збір за місця для паркування транспортних засобів.
Пр1 "Особливості справляння загальнодержавних податків та зборів" (денна)   Механізм обчислення та сплати загальнодержавних податків та зборів: податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств, ПДВ, акцизний податок, мито, військовий збір, єдиний соціальний внесок.
Пр2 "Порядок обчислення та сплати місцевих податків та зборів" (денна)   Платники, об'єкт та база оподаткування місцевих податків та зборів: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортний податок, плата за землю, єдиний податок, туристичний збір, збір за місця для паркування транспортних засобів.
Тема 4. Державний бюджет
Лк6 "Доходи державного бюджету" (денна)   Соціально-економічна сутність та класифікація доходів бюджету. Податкові надходження. Неподаткові надходження. Доходи від операцій з капіталом. Трансферти.
Лк7 "Видатки державного бюджету" (денна)   Сутність, структура та класифікація видатків бюджету. Бюджетне фінансування: принципи, форми та методи організації. Кошторисне фінансування видатків бюджетних установ.
Пр3 "Доходи бюджету" (денна)   Сутність та класифікація доходів бюджету. Вирішення практичних завдань щодо аналізу складу та структури доходів бюджету.

Пр4 "Видатки бюджету" (денна)   Сутність та класифікація видатків бюджету. Вирішення практичних завдань щодо аналізу складу та структури видатків бюджету залежно від класифікаційної ознаки.
Тема 5. Бюджетний дефіцит
Лк8 "Бюджетний дефіцит" (денна)   Форми та види бюджетного дефіциту. Методи фінансування бюджетного дефіциту. Бюджетна класифікація фінансування бюджету. Шляхи скорочення бюджетного дефіциту
Пр5 "Аналіз бюджетного дефіциту" (денна)   Вирішення практичних завдань щодо аналізу абсолютних та відносних показників бюджетного дефіциту; аналізу джерел покриття дефіциту бюджету
СЗ3 "Бюджетний дефіцит та методи його фінансування" (денна)   Причини виникнення бюджетного дефіциту. Характеристика форм та видів бюджетного дефіциту. Встановлення граничного рівня дефіциту бюджету. Методи фінансування бюджетного дефіциту. Бюджетна класифікація фінансування бюджету. Напрями зменшення бюджетного дефіциту
Тема 6. Державний кредит
Лк9 "Державний кредит" (денна)   Державний кредит та його форми. Класифікація державних позик. Види державного боргу. Джерела погашення державного боргу. Управління державним боргом і його методи
Пр6 "Державний борг" (денна)   Види державного боргу. Характеристика джерел погашення державного боргу. Вирішення практичних завдань щодо аналізу стану внутрішнього та зовнішнього державного боргу
СЗ4 "Державний кредит" (денна)   Характеристика форм державного кредиту. Внутрішні державні запозичення. Зовнішні державні запозичення
Тема 7. Місцеві фінанси
Лк10 "Місцеві фінанси" (денна)   Інститут місцевого самоврядування як основа існування місцевих фінансів. Місцеві фінансів: їх сутність, функції та роль. Місцеві бюджети як основа фінансового забезпечення місцевого самоврядування
Лк11 "Доходи та видатки місцевих бюджетів" (денна)   Доходи місцевих бюджетів. Видатки місцевих бюджетів. Міжбюджетні трансферти.

Пр7 "Доходи та видатки місцевих бюджетів" (денна)   Вирішення практичних завдань щодо обчислення та аналізу складу та структури доходів та видатків місцевих бюджетів, розрахунок задач щодо визначення обсягу базової дотації
С35 "Місцеві фінанси" (денна)   Сутність, функції та принципи організації державних фінансів. Характеристика доходів та видатків місцевих бюджетів. Особливості організації міжбюджетних трансфертів. Моделі бюджетного федералізму
Тема 8. Соціальні позабюджетні фонди
Лк12 "Соціальні позабюджетні фонди" (денна)   Фонди фінансових ресурсів цільовою призначення: їх сутність та принципи організації. Фонди соціального страхування: їх роль у системі соціального забезпечення населення. Джерела формування та напрями використання коштів соціальних позабюджетних фондів
С38 "Соціальні позабюджетні фонди" (денна)   Необхідність, зміст і роль соціальних позабюджетних фондів. Пенсійний фонд як головна установа управління пенсійними активами, його функції і завдання
С39 "Організація фінансових відносин позабюджетних соціальних фондів" (денна)   Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття: джерела формування та напрями використання коштів. Особливості організації фінансових відносин Фонду соціального страхування
Тема 9. Фінанси суб'єктів публічного сектору економіки
Лк13 "Фінанси суб'єктів публічного сектору економіки" (денна)   Основи фінансів суб'єктів публічного сектору економіки. Організації фінансової роботи підприємств державної та комунальної форм власності. Фінансові ресурси державних та комунальних підприємств: особливості їх формування та використання.
Пр10 "Фінанси державних підприємств" (денна)   Вирішення практичних завдань щодо формування та використання фінансових ресурсів державних підприємств.
Пр11 "Організація фінансів підприємств комунальної форми власності" (денна)   Вирішення практичних завдань щодо фінансового забезпечення діяльності комунальних підприємств
Тема 10. Державний фінансовий менеджмент
Лк14 "Державний фінансовий менеджмент" (денна)   Державний фінансовий менеджмент: його сутність та форми. Система забезпечення менеджменту державних фінансів. Складові елементи системи управління фінансами

Лк15 "Фінансове планування та фінансовий контроль як складові державного фінансового менеджменту" (денна)   Фінансове планування в системі фінансового менеджменту. Види фінансових планів. Фінансовий контроль: сутність та форми. Характеристика видів та методів фінансового контролю
С36 "Державний фінансовий менеджмент" (денна)   Сутність державного фінансового менеджменту. Суб'єкти та складові елементи державного фінансового менеджменту. Функції вищих законодавчих і виконавчих органів державної влади й управління із загального управління фінансами
С37 "Фінансове планування та фінансовий контроль" (денна)   Сутність та значення фінансового планування. Характеристика видів фінансових планів. Необхідність і зміст фінансового контролю як елементу фінансового менеджменту. Види та методи фінансового контролю
Тема 11. Публічні фінанси розвинених країн світу
Лк16 "Публічні фінанси зарубіжних країн" (денна)   Еволюція та сучасні риси публічних фінансів у країнах з розвинутою ринковою економікою. Особливості формування державних доходів у зарубіжних країнах. Основи оподаткування. Чинники розширення суспільних видатків у країнах ринкової економіки. Особливості фінансування окремих галузей соціальної сфери. Суверенні фонди суспільного добробуту. Зарубіжний досвід управління державним боргом.
С38 "Публічні фінанси розвинених країн світу" (денна)   Еволюція та сучасні риси державних фінансів у країнах з розвинутою ринковою економікою. Характеристика публічних доходів та витрат у зарубіжних країнах. Зарубіжний досвід управління державним боргом
С39 "Місцеві бюджети та міжбюджетні відносини в зарубіжних країнах" (денна)   Характеристика доходів та витрат місцевих бюджетів. Місцеві запозичення. Організація та інструменти міжбюджетних відносин

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Інтерактивні лекції
МН2	Комбіновані семінарські заняття
МН3	Практико-орієнтоване навчання

Лекції надають студентам матеріали з теоретичних та методологічних основ функціонування фінансової науки та організації фінансових відносин, що є основою для самостійного навчання здобувачів вищої освіти (РН 1, РН 3). Лекції доповнюються семінарськими заняттями, що надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практиці (РН 1, РН 2, РН 3). Практико-орієнтоване навчання передбачає оцінювання здобувачами

вищої освіти стану функціонування сфер та ланок фінансової системи, через аналіз доходів та видатків державного та місцевих бюджетів, бюджетного дефіциту та державного боргу (РН 1, РН 2).

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Підготовка до лекцій
НД2	Підготовка до семінарських (практичних) занять
НД3	Виконання індивідуального розрахунково-аналітичного завдання
НД4	Виконання практичних завдань

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальним критеріям	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$21 \leq RD < 59$
Можливе одноразове повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 20$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Оцінювання теоретичних знань.	Протягом семестру	Усні коментарі викладача
МФО2 Обговорення та самокорекція виконаної роботи студентами	Оцінюється володіння теоретичними знаннями та практичними навичками.	Протягом семестру	Коментарі викладача

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Підсумковий контроль: екзамен	Теоретичні питання та практичні завдання.	Під час сесії	Оцінювання та коментарі викладача
МСО2 Оцінювання виконання та захисту індивідуального розрахункового завдання	Оцінювання правильності виконання, презентації та володіння матеріалом.	14-15 тиждень	Оцінка та коментарі викладача
МСО3 Оцінювання результатів виконання практичних завдань	Оцінюються вміння застосовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань	Протягом семестру	Оцінка та коментарі викладача
МСО4 Оцінювання доповідей з проблемних питань	Оцінюється якість змісту, презентації та вміння аргументувати власну точку зору.	Протягом семестру	Оцінка, коментарі викладача
МСО5 Оцінювання результатів виконання тестових завдань	Оцінюється правильність наданих відповідей	Протягом семестру	Оцінка та коментарі викладача

Контрольні заходи:

		Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Перший семестр вивчення		100 балів	
МСО1. Підсумковий контроль: екзамен		40	
		40	Ні
МСО2. Оцінювання виконання та захисту індивідуального розрахункового завдання		10	
		10	Ні
МСО3. Оцінювання результатів виконання практичних завдань		15	

	3x5	15	Ні
МСО4. Оцінювання доповідей з проблемних питань		15	
	3x5	15	Ні
МСО5. Оцінювання результатів виконання тестових завдань		20	
	4x5	20	Ні

Всього за результатами сумативного оцінювання під час навчальних занять – 60 балів. Студенти, які мають рейтинговий бал за семестр менше 35 (F), до заходу підсумкового семестрового контролю не допускаються

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
ЗН2	Бібліотечні фонди
ЗН3	Автоматизовані електронні архіви

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Публічні фінанси: навчальний посібник; за ред. д. е. н., проф. М. І. Карліна. Електронне видання. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 358 с.
2	Фінанси публічного сектору: українські реалії та світовий досвід : навчальний посібник / Н. Д. Маслій, М. А. Дем'янчук. — Одеса : Астропринт, 2022
3	Карлін М. І., Проць Н. В., Борисюк О. В. Публічні фінанси: навчальний посібник; за ред. д. е. н., проф. М. І. Карліна. Електронне видання. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 358 с.
Допоміжна література	
1	Миськів Г. Бюджетна система : теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2020. – 272 с.
2	Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. – Дніпро: Монолит, 2021. – 332 с.
3	Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.
4	Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Національні фінанси: Підручник. – К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 660 с.

5	Kuzior A., Vasylieva T., Liuta O., Deineka O., Kashcha M. The Impact of the Organization of Public Health Systems on the Ability of Countries to Resist the COVID-19 Pandemic: The Experience of Developed Countries of the World and Ukraine. International Journal of Environmental Research and Public Health. 2023. 20 (12).
6	Liuta O., Mershchii B. Assessment of the social and economic development of a region: essence, methodology and correlation with transparency of local authorities. Public and Municipal Finance. 2019. 8 (1).
7	Fisher, R. C. (2023). State and local public finance (5th ed.). Routledge.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	Бюджетний кодекс України – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Програма навчальної дисципліни	Усього годин	Навчальна робота, аудиторних годин				Самостійна робота здобувача вищої освіти за видами, годин					
			Усього, ауд. год.	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні роботи	Усього, год.	Самостійне опрацювання матеріалу	Підготовка до практичних занять	Підготовка до лабораторних робіт	Підготовка до контрольних заходів	Виконання самостійних позааудиторних завдань
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
денна форма навчання												
1	Сутність, складові та засади організації публічних фінансів	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
2	Бюджетна система. Бюджетний процес	7.5	6	4	2	0	1.5	1	0.5	0	0	0
3	Податки як основа формування бюджетних доходів	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
4	Державний бюджет	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
5	Бюджетний дефіцит	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
6	Державний кредит	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
7	Місцеві фінанси	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
8	Соціальні позабюджетні фонди	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
9	Фінанси суб'єктів публічного сектору економіки	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
10	Державний фінансовий менеджмент	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
11	Публічні фінанси розвинених країн світу	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
Контрольні заходи												
1	екзамен	30	0	0	0	0	30	0	0	0	30	0
Індивідуальні завдання												
1	інші індивідуальні завдання	30	0	0	0	0	30	0	0	0	0	30
<i>Всього з навчальної дисципліни (денна форма навчання)</i>		<i>150</i>	<i>72</i>	<i>32</i>	<i>40</i>	<i>0</i>	<i>78</i>	<i>8</i>	<i>10</i>	<i>0</i>	<i>30</i>	<i>30</i>

	РЕГЛАМЕНТ ДИСЦИПЛІНИ «Публічні фінанси» Ступінь вищої освіти Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл Спеціальність та освітня програма 072 Фінанси, банківська справа та страхування: Банківська справа, 072 Фінанси, банківська справа та страхування: Фінанси Форма здобуття освіти денна Мова викладання українська
Викладач(і)	Люта Ольга Василівна
Контактна інформація викладача	o.liuta@biem.sumdu.edu.ua
Час та місце проведення консультацій	Вівторок 15.00-16.00, консультація проводиться в он-лайн режимі за посиланням: Google Meeting : https://meet.google.com/fda-qhig-fui
Посилання на освітні платформи для онлайн занять	Викладання дисципліни в режимі онлайн-конференції здійснюється за допомогою Google Meet за посиланням: https://meet.google.com/hwn-suxw-npb . Навчальні матеріали розміщені на навчальній платформі Google Classroom.
Посилання на робочу програму в каталозі курсів	https://pg.cabinet.sumdu.edu.ua/report/course/dd3d9f4b95c9677afba42cf567783c545831965
Засоби зворотного зв'язку	Зворотній зв'язок із групою щодо отримання та опрацювання виданих матеріалів здійснюється через інформаційний сервіс "Особистий кабінет", MIX https://mix.sumdu.edu.ua/info/nmk/d2060192-1edf-4ccb-881b-8e4b6856339a

ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо академічної доброчесності

Усі роботи, визначені робочою програмою, повинні бути виконані здобувачем самостійно. Під час всіх видів контрольних заходів списування заборонене. Роботи здобувача вищої освіти не повинні містити плагіату, фактів фабрикації та фальсифікації, списування. Усі письмові роботи проходять перевірку унікальності з наступним аналізом викладачем результатів перевірки з метою визначення коректності посилань на текстові та ілюстративні запозичення.

Під час вивчення дисципліни неприпустимими також є інші прояви академічної недоброчесності, перелік яких визначено Кодексом академічної доброчесності університету.

У разі виявлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачем вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни викладач має право вчинити одну з наступних дій:

- знизити на величину до 40% включно кількість балів, отриманих при виконанні завдання на практичному занятті;
- надати рекомендації щодо доопрацювання обов'язкового домашнього завдання зі зниженням підсумкової кількості отриманих балів на величину 25% включно;
- не зараховувати обов'язкове домашнє завдання без надання права його перероблення;
- призначити перескладання письмового модульного або підсумкового контролю із зниженням

підсумкової кількості отриманих балів на величину до 15% включно;
- відмовити в перескладанні письмового модульного або підсумкового контролю.

Політика щодо використання інструментів штучного інтелекту

Політика використання інструментів штучного інтелекту оголошується викладачем на початку курсу.

Несанкціоноване використання інструментів штучного інтелекту є порушенням академічної доброчесності.

Політика щодо використання матеріалів з джерел відкритого доступу

При використанні матеріалів із джерел відкритого доступу для підготовки робіт, визначених робочою програмою навчальної дисципліни, здобувачі освіти обов'язково мають дотримуватися умов ліцензій Creative Commons на використання об'єктів авторського права.

Політика щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних обставин (наприклад, хвороба, участь у програмах академічної мобільності) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Дедлайни по виконанню письмових робіт зазначені в Міх. Якщо роботу студент здав з порушеннями термінів без поважних причин (лікарняний, підтверджена участь у заходах в межах університету) - оцінка знижується (80% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності).

Якщо за результатами всіх контрольних заходів отримана сума балів відповідає позитивній оцінці (обов'язковою є умова виконання усіх вимог, визначених РП НД та регламентом), вона є підсумковою, перескладання позитивної оцінки з метою підвищення не здійснюється.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу Сумського державного університету, з урахуванням установлених строків, форм контролю та процедур повторного складання контрольних заходів.

Політика щодо оскарження результатів оцінювання

Оскарження та розгляду звернень здобувачів вищої освіти щодо оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу Сумського державного університету.

Критерії оцінювання

Перший семестр вивчення

МСО5. Оцінювання результатів виконання тестових завдань, 20 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 18-20 балів
4 (добре) <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>	$74 \leq RD < 89$ 15-17 балів
3 (задовільно) <i>Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків</i>	$60 \leq RD < 73$ 12-14 балів
2 (незадовільно) <i>Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям</i>	$0 \leq RD < 59$ 0-11 балів
МСО4. Оцінювання доповідей з проблемних питань, 15 балів	
5 (відмінно) <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>	$90 \leq RD \leq 100$ 14-15 балів

4 (добре) Вище середнього рівня з кількома помилками	$74 \leq RD < 89$ 12-13 балів
3 (задовільно) Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків	$60 \leq RD < 73$ 9-11 балів
2 (незадовільно) Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям	$0 \leq RD < 59$ 0-8 балів
МСО2. Оцінювання виконання та захисту індивідуального розрахункового завдання, 10 балів	
5 (відмінно) Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	$90 \leq RD \leq 100$ 9-10 балів
4 (добре) Вище середнього рівня з кількома помилками	$74 \leq RD < 89$ 8 балів
3 (задовільно) Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків	$60 \leq RD < 73$ 6-7 балів
2 (незадовільно) Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям	$0 \leq RD < 59$ 0-5 балів
МСО1. Підсумковий контроль: екзамен, 40 балів	
5 (відмінно) Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	$90 \leq RD \leq 100$ 36-40 балів
4 (добре) Вище середнього рівня з кількома помилками	$74 \leq RD < 89$ 30-35 балів
3 (задовільно) Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків	$60 \leq RD < 73$ 24-29 балів
2 (незадовільно) Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям	$0 \leq RD < 59$ 0-23 балів
МСО3. Оцінювання результатів виконання практичних завдань, 15 балів	
5 (відмінно) Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	$90 \leq RD \leq 100$ 14-15 балів
4 (добре) Вище середнього рівня з кількома помилками	$74 \leq RD < 89$ 12-13 балів
3 (задовільно) Виконання задовольняє критеріям, але зі значною кількістю недоліків	$60 \leq RD < 73$ 9-11 балів
2 (незадовільно) Робота не виконана/виконання не задовольняє мінімальним критеріям	$0 \leq RD < 59$ 0-8 балів